

A bírósági közvetítés gyakorlata közvetítői szemmel

dr. Perlaki Adrienn
bírósági közvetítő
Kecskeméti Törvényszék

Jelen publikáció alapját az OBH által 2015-ben meghirdetett Mailáth György Tudományos Pályázatra benyújtott „A bírósági közvetítés a peres eljárások és jó gyakorlatok tükrében” című pályamű képezi, mellyel a szerző polgári jogi szekcióban különdíjban részesült.

2015.

I. A közvetítői rendszer és a polgári jog kapcsolata

Amióta az ember kisebb-nagyobb közösségekben él, feszültségek, viták alakulnak ki közöttük, előbb az elemi szükségletekért, élelemért, majd a társadalom fejlődésével megszámlálhatatlan -féle konfliktus nehezíti az emberek életét. A XX. század végi jogszociológiai kutatások egyik területe annak elemzése, hogy milyen típusú konfliktusok esetén valószínű a jogi vitává válás, ezen jogi vitákból mely ügyek kerülnek a bíróságokra, illetőleg milyen konfliktus megoldási utak jöhetnek még számba a pereskedésen kívül.

Az idézett műben Pokol Béla kategorizálja, hogy mely konfliktus-típusokhoz, ilyen konfliktus megoldások kapcsolódhatnak. Három dimenziós tipológiája szerint az egyszeri kapcsolatokban keletkezett konfliktusoknál valószínűbb a vita bírói útra terelése, és a vita alapvetően jogi normasértésekre vonatkozik. A tartós kapcsolatban lévők konfliktusa esetén az alapul fekvő jogi normák mellett a további csoportnormák megsértése is felmerül, illetve a tartós kapcsolatban lévők érdekeinek a mérlegelése is, így ezekben az esetekben a konfliktus bírói ítéletig végig vitele a per kimenetelétől függetlenül mindkét fél számára veszteséget okozhat. Ezekben az esetekben a jogi vita elkerülése valószínűbb. Harmadik kategóriaként emeli ki Pokol Béla a egész személyiséget érintő kapcsolatokat, ahol a konfliktus kevésbé alkalmas a bírói útra terelésre, mert az egész személyiséget érintő kapcsolatok olyan széles és diffúz életviszonyokban keletkeznek (pl. két rokon között), amely egy sor jogi és nem jogi normát, szokást, érzelmi alapokat stb. érint, melyek bírói útra terelve csak leszűkítve így eltorzítva kezelhetők.

Az USA-ban már az 1900-as évek első harmadától kezdődően az üzleti életben kialakult konfliktusok jogi útra terelése helyett új utakat kerestek, a hatvanas, hetvenes években pedig ez az útkeresés kiforrotta magát a gazdasági mediációvá. Minderre azért volt szükség, mert felismerték, az esetleges pernyertesség ellenére is a tartós viszonyokban milyen károkat tud okozni hosszúra nyúló, költséges peres eljárás. A 2010 márciusában készült A mediáció és a bírósági eljárások kapcsolata Magyarországon 2009/2010. évi kísérleti bírósági mediációs program kiértékelése című tanulmány foglalkozik a gazdasági életben peresített konfliktusok számszerűen kifejezhető és nem számszerűsíthető káraival. Magyarországon a gazdálkodó szervezetek peresített jogvitái (a tanulmány beleérti a szervezeten belüli jogvitákon felül a kártérítési, munkaügyi, vagy más, a szervezet és a partnerei közötti jogvitákat is) évente 100 mrd Ft-ba kerülnek a pereskedő feleknek, a magyar államnak, ez egész társadalomnak. A veszteségek jelentős része ügyvédi és bírósági eljárási költségekből, a vitássá tett vagyontárgyak és vagyoni értékű jogok lekötöttségéből és értékromlásából, a munkaerő idejének pazarlásából, a kihagyott lehetőségekből származó veszteségekből tevődik össze. Kimutatható veszteséget okoz az is, hogy a konfliktussal érintett felek vezetőinek és munkavállalóinak idejét a vita nagymértékben felemészti, akár a vezetők idejének 20-40%-át elemészti a külső és belső konfliktusok kezelése.

Tehát ilyen előzmények után az 1990-es évektől kezdődően figyelhető meg hazánkban is a törekvés arra, hogy elinduljon a peres utat elkerülő konfliktuskezelések intézményesített formái.

A választottbíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény általános indokolása szerint a választottbíráskodás a felek vitájának a felek egyező akaratával létrehozott szervezetben és a felek által megállapított szabályok szerinti eldöntése. Hatékonyságának feltétele, hogy a választottbírók döntéseit az állam elismerje és végrehajtsa, ehhez azonban a választottbírói eljárásban biztosítani kell a jogvita igazságos eldöntésének eljárási feltételeit. Ezek betartása esetén az állami bíróságok nem avatkoznak be a jogvita elbírálásába. A nemzetközi gazdasági kapcsolatokban a választottbíráskodást a felek gyakran előnyben részesítik valamely nemzeti bírósággal szemben. Ennek egyik oka az, hogy a választottbírók ítéletét könnyebb külföldön végrehajtani, mint a nemzeti bíróságét. () A belföldi gazdasági kapcsolatokban a felek adott esetben azért részesítik előnyben a választottbíráskodást, mert -egyfokú lévén- gyorsabban elintézhetőek a jogviták, a felek részére pedig megnyugtató, hogy a vitát általuk ismert, bizalmukat élvező személyek döntenek el.

A 72/2011.(X.5.) Ogy. határozattal visszavont Az Országos Ítéletkönyv és a fellebbezési feladatokat ellátó ügyészi szervek felállításával, valamint az igazságszolgáltatási reform folytatásával kapcsolatos feladatokról szóló 102/1999. (XII. 18.) OGY határozat értelmében az Országgyűlés -az Országos Ítéletkönyv és a fellebbezési feladatokat ellátó ügyészi szervek felállításának előkészítése, valamint az igazságszolgáltatási reform folytatása érdekében- felkérte a Kormányt, hogy vizsgálja meg 2000. december 31-ig a polgári jogi jogviták bíróságon kívüli rendezésének további lehetőségét- különösen a szerződési kikötésen alapuló megelőző egyeztetések fórumainak kialakítását-, és a vizsgálat eredményétől függően dolgozza ki a jogintézményre vonatkozó szabályozást.

2001. január 21. napjától hatályos az egészségügyi közvetítói eljárásról szóló 2000. évi CXVI. törvény, illetve megalkotásra került az egészségügyi közvetítói eljárással kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 4/2001. (II.20.) EüM-IM rendelet is. Tehát egy speciális jogterületen, az egészségügyben hamarabb született meg a jogszabály a közvetítói eljárásokra, mint az általános közvetítói eljárást szabályozó jogszabály.

Ilyen előzmények után 2002-ben megalkotják Magyarországon is A közvetítói tevékenységről szóló 2002. évi LV. törvényt, mely miniszteri indokolásában kifejti, hogy a polgári jogviták bíróságon kívüli rendezésének szabályozása elsősorban azért került előtérbe, mert az az érdekelt felek ügyére sokkal gyorsabb és olcsóbb megoldással szolgálhat, másrészt, mert a közismerten túlterhelt bíróságok tehermentesítését jelentheti, de ezen túlmenően hozzájárul a hazai konfliktuskezelő kultúra kialakításához és megszilárdításához is. E gondolat jegyében készült el a közvetítói tevékenység, vagyis a megelőző közvetítés szabályozása.

Az Országos Mediációs Egyesületnek a Legfelsőbb Bíróság és az OIT elnökénél 2003-ban tett kezdeményezése nyomán alakult meg 2005-ben a Mediációs Munkacsoport annak vizsgálatára, hogy a polgári jogi közvetítés intézménye milyen módon tehető ismertebbé annak érdekében, hogy a bírósági eljárások kapcsolódóan (vagy megelőzően) sikeresen alkalmazható legyen.

Az Országos Igazságszolgáltatási Tanács a 192/2008. (IX.9.) OIT határozatában felkérte a Hivatalt, hogy az Igazságügyi és Rendészeti Minisztériummal, valamint a közvetítéssel foglalkozó szervezetekkel, egyesületekkel együttműködve tegye meg a szükséges intézkedéseket a polgári jogi közvetítés és a bírósági eljárások kapcsolatának vizsgálatára felállított Munkacsoport további működésének folytatása érdekében. A Munkacsoport munkájának szükségességét és indokoltságát támasztotta alá a Csongrád Megyei Bíróság és a Magyar Kapcsolatügyi Mediátorok Országos Szövetsége által 2006 májusában kötött együttműködési megállapodást, melyben megteremtették a lehetőségét a családi mediációs és kapcsolatügyi szolgáltatásnak a polgári peres eljárásban történő igénybevételéről. A Szegedi Városi Bíróságon és kapcsolatügyi mediáción is megjelent ügyek száma 2006-ban 10, 2007-ben 20, 2008-ban 23 volt. A programban résztvevő bírák véleménye szerint a kísérleti program indítása a bíróságokon nagyon fontos lenne. Nem csak magyar, hanem nemzetközi tapasztalatok is azt mutatják, hogy a mediáció elterjedésének a legnagyobb akadálya, hogy az ügyek szétválogatásánál, a felek tájékoztatásánál módjainál, az ügyvédek, mediátorok bevonásánál tétovák, bizonytalanok a bíróságok. Sem szervezetileg, sem ügymenetileg nincsenek felkészülve a mediációs eljárás beillesztésére.

A közvetítői eljárás bírósági eljárásokban való alkalmazhatóságának a feltételeit vizsgálta 2009. március 1. és 2010. március 1. között zajló Országos Mediációs Kísérleti Program keretében. Három tesztbíróságon 197 ügyeleti napot tartottak a programban közreműködő mediátorok. Az ügyeleteken 208 ügyfél fordult meg, s 99 ügyben fontolták meg a mediációs eljárás igénybe vételét. 52 ügyben folyt mediációs eljárás, melyből 27 sikeresen zárult.

A mediáció és a bírósági eljárások kapcsolata Magyarországon 2009/2010. évi kísérleti bírósági mediációs program kiértékelése című tanulmány nagyon részletesen kitér arra, hogy a családjogi ügyekben volt a legnagyobb érdeklődés a közvetítés iránt az egyéb polgári ügyekhez képest. „E területen a sikeresség oka, hogy a családi mediáció rugalmasabb, operatívabb, mint a peres eljárás, gyorsabban reagál a per folyamán felmerülő problémákra. Egy kiélezett családi konfliktushelyzetben nem lehet hónapokat várni -tanúk meghallgatása, szakértői vizsgálat lefolytatása-, hogy rendeződjön a szülő-gyermek közötti kapcsolattartás, vagy a szülői csatározások eszközeként használt gyermek pszichés veszélyeztetettsége megszűnjön. A családi mediáció bevonásával esély van arra, hogy az éles konfliktusok tompuljanak, a per időtartama alatt biztonságosabbá, kiszámíthatóbbá váljon a családi légkör. Ezen felül sikeres mediációval gátat lehet szabni a felek perelhúzást célzó magatartásainak, de meg is nő a felek mozgásteret, mert lehetőséget kapnak, hogy saját maguk találják meg a mindenki számára előnyös megoldást.”

Dr. Handó Tünde, az Országos Bírósági Hivatal Elnök Asszonya 2014 decemberében meghirdetett időszerűségi programjában az időszerűség egyik lehetséges eszközeként aposztrofálja a közvetítést.

A fentiekből is látható, hogy szükség volt a bírósági közvetítés intézményrendszerének kialakítására, a bírósági közvetítés elhelyezésére a polgári anyagi és eljárásjogi szabályok között.

II. Közvetítés a gyakorlatban, „jó gyakorlatok”

II.1. Melyek a minimumfeltételek a bírósági közvetítói tevékenység elindításához és végzéséhez

A mediációs munkacsoport 2013. június 26. napján tette közzé megfogalmazott javaslatát az Országos Bírósági Hivatal Elnöke 20/2012. (XI.23.) utasítása a bírósági közvetítéssel kapcsolatos szabályzathoz tartozó, a bírósági közvetítés jogintézményének bevezetéséhez szükséges tárgyi és működési feltételeiről.

Ebben ajánlják, hogy a közvetítói helyiség legyen olyan, legalább öt fő leültetésére alkalmas szoba, olyan elhelyezéssel, hogy a külön tárgyalások idejére a nem jelenlévő felek leültethetőek legyenek. Szükséges, hogy legyen számítógép, nyomtató, lehetőség szerint flipchart, irodai mappák, rendezők az ügyek irataihoz, iratmegsemmisítő, pohár, frissítő, víz. Amennyiben esetlegesen a közvetítő több bíróságon lát el feladatot, akkor a közlekedési lehetőség biztosítása, hivatali mobiltelefon is célszerű.

A Kecskeméti Járásbíróságon külön közvetítói szoba került kialakításra, ezt a szobát kizárólag közvetítésre használjuk. Nagyméretű ovális asztal került elhelyezésre benne, számítógép, két zárható szekrény. A különtárgyalások idején a jelen nem lévő fél, felek a folyosón várakoznak. Hivatali mobiltelefon nincs a Kecskeméti Törvényszék közvetítőinek használatában, eziránt a tapasztalatok alapján sem merült fel igény, mivel teljes munkaidőben dolgozószobájuk mellékszámáikon elérhetőek a közvetítők, illetve onnan tudnak hívást kezdeményezni a központon keresztül.

Rendkívül fontos hangsúlyozni, hogy nagy figyelmet kell fordítani az irattárba helyezett ügyek őrzésére (ezek között találhatóak a megállapodások is), az irattárba helyezett ügyeket a Kecskeméti Járásbíróságon a folyamatban lévő ügyektől elkülönítve, másik szekrénybe zárjuk. A zárható szekrények kulcsait sem a zárban vannak, külön helyen -közvetítők által ismert helyen- tartjuk azokat. Vízrel rendszerint kínáljuk ügyfeleinket, mert sokszor fordul elő, hogy hosszan tart a közvetítói ülés vagy valamelyik felet felzaklatják az események és elsírja magát. Külön érdemes odafigyelni, hogy szezontól függően virág is legyen vázában, mert az ügyfeleken az is látszik, hogy a barátságosabb szobába belépve azonnal oldódik a feszültségük.

II.2. Kérelem beérkezésének lehetőségei

- a féltől postai úton a Törvényszékre
- a fél személyesen leadja a Törvényszéken
- a fél személyesen bejön félfogadási időben a Járásbíróságra és azonnal felvételre kerül a kérelem: még aznap át kell juttatni a Törvényszékre beiktatás végett a belső postával, amennyiben a két épület egy helyen van vagy nagyon közel van egymáshoz

- tárgyaláson veszik jegyzőkönyvbe a bírák, a jegyzőkönyvet megküldik a Törvényszékre vagy közvetlenül az épületben lévő közvetítőnek adják, aki gondoskodik a Törvényszékre átjuttatásra belső postával vagy személyesen átviszi iktatás érdekében iránt az iratot amennyiben a két épület egy helyen van vagy nagyon közel van egymáshoz
- Járásbíróságra érkezik az irat, a kezelőiroda aznap átjuttatja a Törvényszékre iktatás céljából amennyiben a két épület egy helyen vagy nagyon közel van egymáshoz
- panasznapon felveszik a kérelmet, mely a kezelőirodán keresztül kerül megküldésre a Törvényszéknek, panasznapon indokolt lehet a keresetlevéltől elkülönülten, külön kérelem nyomtatványon a közvetítés iránti kérelem felvétele, mely külön életet élne a keresetlevéltől (OBH Lajstromozási javaslat)

II.3. Mit tartalmazzon a kérelem?

- melyik bíróságon milyen ügyszámon van folyamatban a per, peren kívüli eljárás
- a peres felek nevét, címét, amennyiben van telefonszámukat,
- mikorra van kitűzve az ügy tárgyalásra (célszerű a tárgyalás előtti időpontra egy közvetítői ülést lehetőleg kitűzni)
- határozott kérelmet

II.4. Telefonos felvilágosítás

Fontos tisztázni, hogy a féllel vagy csak hozzátartozóval beszél-e a közvetítő, mert telefonon adhat a közvetítő felvilágosítást, de hozzátartozó esetében nekünk is szűkebb a mozgásterünk.

Fontos hangsúlyozni, hogy jogi segítséget, jogi tanácsot nem áll módjában adni a közvetítőnek, a közvetítő egyik felet sem képviseli. El kell háritani minden olyan találgatást, hogy ki nyerhet a perben. (Nagyon gyakori, hogy a fél kifejezetten azzal a szándékkal keres meg, hogy legyen az ügyvédje, illetve nem is akar közvetítői eljárást indítani, de kérdez az ügyével kapcsolatban, vagy rajtam keresztül jelentené be, hogy nem tud a tárgyaláson részt venni.)

Nem célszerű hagyni, hogy a fél a jogi problémáját felvázolja, illedelmesen el kell ezt is háritani.

A felet szükséges tájékoztatni az eljárás lényegéről (nem „rögtön ítélő” bíróság, nem ad igazat senkinek, csak segít a feleknek saját maguknak megoldani a vitás kérdést a kommunikáció eszközeivel).

Célszerű rákérdezni, hogy milyen viszonyban van a telefonáló a másik féllel, felekkel, el kell mondani, hogy célszerűbb saját magának megkeresni a felet, feleket a részvételi szándékkal és közös kérelmet beadni, mert a tényleges ülés kitűzése ezáltal korábbra tehető, mint amikor egyoldalú kérelem esetében a közvetítő keresi meg hivatalosan, határidő tűzésével a másik felet, hogy részt kíván-e venni az eljárásban.

El kell mondani, hogy önkéntes eljárás a közvetítői eljárás, a távol maradó felet semmiféle szankcióval nem sújthatja a bíróság (kivéve kötelező közvetítés).

Amennyiben közel van a tárgyalás időpontja, bátorítani kell, hogy a tárgyaláson „hozakodjon elő” a kéréssel, tájékoztatni, hogy a bíró partner lesz a másik fél részvételi szándékának kialakításában, ezáltal azonnal jegyzőkönyvbe is foglalható a kérelem.

Bizonytalanság esetén indokolt rákérdezni, hogy tudja-e mi a közvetítői eljárás.

Időtartamról szükséges beszélni, tájékoztatni érdemes a feleket, hogy szánjanak a közvetítői ülésekre 2-3 órát.

Külön füzetben vezetjük, hogy melyik nap hányan érdeklődnek közvetítés felől és a Járásbíróságon, illetve külön rögzítésre kerül, hogy honnan van tudomása az ügyfélnek a közvetítői eljárásról (bíró tárgyaláson, kiküldött tájékoztató, média stb.).

II.5. Lajstromozás

Törvényszék végzi a Pkm ügyek iktatását a P-s lajstromon belül. Az iktatáshoz a törvényszéki irodavezetőnek és az irodában dolgozó másik személynek van joga. Akinek jogosultsága van a lajstromba betekintésre, azok láthatják a Pkm-es lajstromot is, bejegyzési joga pl. egy nem székhelyi irodavezetőnek nincs. A közvetítőknek, koordinátoroknak nincs betekintési joguk a lajstromba. Az iroda együttműködését dicséri, hogy a kitöltött iratborító hátsó, belső felére ráragasztják a peres ügy iratborítóját, azaz a közvetítőnek azonnal kiderül, hogy per van folyamatban, kik a felek, nem kell ellenőriznie azt.

A Törvényszék Elnöke 2013. szeptember 13. napján 2013.EL.II.B.23. számon elnöki intézkedést hozott a Törvényszékekre, illetve az illetékességi területéhez tartozó valamennyi helyi bíróságra és a Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságra abból a célból, hogy elősegítse a bírósági közvetítés hatékony működését a közvetítői tevékenységről szóló 2002. évi LV. törvénnyel és a 20/2012.(XI.23.) OBH utasítással összefüggésben. Az intézkedés személyi hatálya kiterjed a fent említett bíróságokon dolgozó, I. fokú civilisztikai ügyeket tárgyaló bírákra, bírák mellé beosztott igazságügyi alkalmazottakra, civilisztikai peres/peren kívüli lajstromok vezetőire. Ezen elnöki intézkedés kötelezettségként írja elő a perben eljáró bíró részére, hogy az első kapcsolatfelvétel alkalmával -a kivételt nem képző pertárgyú- tájékoztassák a feleket az intézkedés mellékletét képező tájékoztatással a bírósági közvetítés igénybevételének lehetőségéről. Ennek megtörténtét a bíró mellé beosztott igazságügyi alkalmazott az iratborító külzete bal felső sarkában piros nyomtatott „M” betűvel jelzi. A kezelőiroda köteles a tájékoztatás megtörténtét figyelemmel kíséreni és a lajstromba a „jegyzet” rovatba bevezetni. A szabályzat rögzíti azt is, hogy mi az iroda kötelezettsége, ha észleli, hogy az adott ügyben nem történt meg a tájékoztatás a bíró részéről.

Mindez azt is jelenti, hogy a járásbíróságon a beérkezett ügyeket nem válogatják, nem szűrik különböző paraméterek alapján, hogy alkalmas-e a közvetítésre, hanem minden olyan ügyben, ahol nem kizárt a közvetítés, ki kell adni a tájékoztatót.

Ezáltal biztosítható, hogy az ügyek nagy számában kéri a felek a közvetítői eljárást.

Mindezekon felül a koordinátortól rendszeresen hallják a bírák, hogy célszerű a tárgyaláson is tájékoztatni a feleket a közvetítés igénybevételének célszerűségéről és lehetőségéről, melyet alkalmaznak is a bíráink.

A fentebb említetteknek megfelelően a bírósági közvetítői ügyek lajstromozása Pkm. jelzéssel a törvényszék polgári lajstrom irodáján történik, ugyanakkor az eljárás lefolytatására járásbíróóságokról is érkezhetnek kérelmek, amiket nem a járásbíróóságokon kell bevezetni a lajstromba. Az eljárással kapcsolatos egységes joggyakorlat kialakítása érdekében az OBH Bírósági Főosztálya 2014. március 10. napján lajstromozási javaslatot készített. A lajstromozási javaslat célja, hogy elkerülje a felesleges aktamozgást, valamint a szignálás és lajstromba történő bejegyzés továbbra is egy kézben -törvényszéki iroda vezetőjének kezében- maradjon.

A lajstromozási javaslat ajánlja, hogy

1. a leadott kérelmet a járásbíróóság irodavezetője érkeztető bélyegzővel lássa el és készítsen egy iratborítót. Telefonon értesítse a törvényszék irodavezetőjét az új érkezésről, egyúttal faxon küldje el a kérelem egy példányát
2. a törvényszéki irodavezető érkeztetés után Pkm. számra iktatja a faxon érkezett példányt
3. a törvényszéki irodavezető telefonon tájékoztatja a járásbíróóság irodavezetőjét, hogy milyen ügyszámot tüntessen fel az iratbortón és magán a kezdőiraton és közli a bírósági közvetítő törvényszéki tanácsszámát, melyet szintén a járásbíróóság irodavezetője ír rá a borítóra
4. a törvényszéki irodavezető a faxon átvett, beiktatott, a törvényszéki irodavezető aláírásával ellátott kezdőiratot kézbesítőkönyvvel -külső átadókönyvvel megküldi a járásbíróóság irodavezetőjének, akin keresztül eljut a közvetítőhöz.

A lajstromozási javaslatot alkalmazza a Kecskeméti Törvényszék, mert 2015. január 15. napjától a Kiskunhalasi Járásbíróóságon és a Bajai Járásbíróóságon is közvetítő kinevezésre került. Áttekintésre került, hogy a Kiskunhalasi és a Bajai Járásbíróósághoz tartozó, valamint a környékéről érkező kérelmeket a Kecskeméti törvényszék automatikusan a „vidéki” titkárokra szignálja. Amennyiben a Kecskeméti Járásbíróóságra telefonálnak vidéki ügyben, tájékoztatjuk a feleket, hogy már hozzájuk közelebb is van közvetítő, bár tapasztalatom szerint, van olyan is, aki kifejezetten Kecskeméthez ragaszkodik.

II.6. Az iratok kezelése és őrzése

A Bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII.1.) IM rendelet 75/A. §-ának (4) bekezdése értelmében a bírósági közvetítői ügy iratát a bíróságon- az érkeztetést és a lajstromozást követően a bírósági közvetítői ügy befejezését követő 10 évig- bírósági közvetítő kezeli. A bírósági közvetítőnek a bírósági közvetítői ügy iratait a bíróság egyéb irataitól elkülönítetten és elzártan kell tartania.

A Közvetítői tevékenységről szóló 2002.évi LV. törvény 38.§-ához fűzött magyarázat értelmében a közvetítői eljárásban keletkezett iratok közül 10 éves megőrzési kötelezettség csak az eljárás megindítását igazoló nyilatkozat, az eljárásban létrejött megállapodás vagy az eredménytelenül zárult közvetítői eljárásról (az ok megjelölésével) készült feljegyzés tekintetében terheli a közvetítőt (a jogi személy nevében eljáró alkalmazott esetében a jogi személyt). Az eljárásban keletkezett további iratok lényegében az eljárás befejezését követően nem bírnak bizonyító erővel más fórumok előtt, ezért azok megőrzésére nincs szükség. A közvetítői eljárást megindító nyilatkozat és az abban létrejött megállapodás, illetve az eredménytelenül zárult közvetítői eljárásról készített feljegyzés megőrzésére vonatkozó kötelezettség célja részben az Igazságügyi Minisztérium ellenőrzési tevékenységének lehetővé tétele, részben pedig az, hogy a felek költségére - kérésüknek megfelelően - a megőrzött iratok egyszerű másolatának kiadása biztosított legyen.

II.7. Mit tegyen a közvetítő a beérkezett kérelemmel

Először is meg kell vizsgálni, ugyan úgy, mint a keresetlevelet, hogy a jogosulttól származik-e, illetve van-e rajta aláírás (két alkalommal fordult elő az eddigi gyakorlatban, hogy magánszemélytől származó kérelmen nem volt aláírás), van-e peres eljárás, peren kívüli eljárás folyamatban.

Előfordult, hogy kérelemmel fordultak hozzánk, de nem volt eljárás folyamatban, ekkor tájékoztatni kell a felet, hogy csak folyamatban lévő eljárás kapcsán lehet bírósági közvetítést kérni. Illetőleg előfordult, hogy az alperes testvére írt, hogy szeretné a közvetítői eljárást a testvére perében.

Amennyiben a kérelem megfelel a fentieknek, attól függően, hogy egyoldalú vagy kétoldalú a kérelem, kétféle út áll előttünk:

1. egyoldalú kérelem esetén célszerű a másik felet megkeresni, hajlandó-e részt venni az eljárásban. Ez megtehető telefonon, illetve írásban.

Amennyiben írásban keresi meg a közvetítő a felet, feltétlenül szükséges határidőt szabni a nyilatkozatra, illetőleg minél több elérhetőségi formát közölni. Ilyen, illetőleg hasonló tartalmú felhívások kerülnek kiadásra:

Törvényszék
Pkm.21./2014. szám

Tisztelt (kérelmezett)!

A felperesnek- alperes ellen indított perében kérelmezett közvetítői eljárásban az alábbiak érdekében keresem meg:

Az alperes kérelmezte a Törvényszéken a közvetítői eljárást a Járásbíróság P.20. /2014. számú perében. Tekintettel arra, hogy a perben Ön felperes, kérem jelezze felém 2014. augusztus 20. napjáig, hogy részt kíván-e venni a közvetítői eljárásban. (Nyilatkozatát megteheti levélben, e-mailban - @kmet.birosag.hu – és telefonon is. Amennyiben telefonál, úgy munkanapokon hívja a 06-76-519-519 157-es mellék számot 8 és 16 óra között.)

Amennyiben a fenti határidőig nem nyilatkozik, a bíróság nyilatkozata hiányát úgy értékeli, nem kíván a közvetítői eljárásban részt venni.

Kecskemét, 2015. július 24. napján

Tisztelettel:

bírósági közvetítő

Gyakorlatban a működésünk elején próbáltuk, hogy ezeket az ügyeket nyilatkozat nélkül kitűztük, azonban nagyobb számban még csak annyit sem jeleztek vissza a meghívóra, hogy nem jönnének, azaz sokszor feleslegesen tűztünk időpontot, álltunk rendelkezésre. Tehát valamilyen formában szükséges megkeresni a felet.

Amennyiben a fél a megkeresésre pozitív választ ad, közvetítői ülést tűzünk.

Amennyiben nem válaszol, vagy nemmel válaszol, akkor írunk a kérelmezőnek, hogy sajnós az eljárás nem jöhet létre, az alábbi tartalommal:

Törvényszék
Pk.20./2014. szám

Tisztelt Kérelmező!

Tájékoztatom, hogy az kérelmező akként nyilatkozott, hogy az Önök között a Törvényszéken folyamatban lévő polgári peres eljárás tárgyában lefolytatandó közvetítői eljárásban nem kíván részt venni.

A fentiekre tekintettel a közvetítői eljárás lefolytatása nem lehetséges.

Kecskemét, 2013. október 17. napján

Köszönöm bizalmát, tisztelettel:

bírósági közvetítő

A figyelmeztetésnek megfelelően befejezzük az eljárást, kivezetettjük „Pk. Egyéb bef.-ként” a lajstromból azzal a nappal, amikor a levelet megírtuk a kérelmezőnek.

2. Amennyiben közös kérelem érkezik a bíróságra, azonnal kitűzhető az ügy.

II.8. Kitűzés

A Kvtv. 24.§-ának (1) bekezdése értelmében 8 napon belül fel kell venni a kapcsolatot a felekkel, akár úgy, hogy a közvetítő felhívja az egyoldalú kérelmet benyújtó fél „ellenfelét”, akár úgy hogy meghívót küld közös kérelem esetén a feleknek vagy telefonszám esetén telefonálunk.

A Járásbíróságon az ügyfélfogadásnak megfelelően gyakorlatilag elosztásra kerültek a hét napjai, a félfogadásnak megfelelően a kedd, szerda és a csütörtöki napok az adott közvetítő napjai, melyekre közvetítői ülést tűzhet. Rendszeresítettünk egy naptárt, melybe mindenkinek be kell írni, hogy mikor tart ülést, ebből látjuk, mikor foglalt a szoba, illetve elkerülhető az átfedés, hogy hétfői vagy pénteki napokon egymásra tűzzünk.

Nyilvánvalóan az ügyek számától is függ a kitűzés gyakorisága, de gyakorlati tapasztalat mutatja, hogy a kijelölt napokon kívül nem célszerű teret engedni annak, hogy az ügyfelek akkor jöjjenek, amikor akarnak. Értem ez alatt, hogy nyilván a rugalmasságban és a gyorsaságban rejlik a nagy fegyverünk, azonban minden közvetítő egyéb feladatot is végez (általában teljes kiosztásban). Amennyiben a közvetítői napunktól eltérő időpontokra, össze-vissza kitűzünk, az rendkívül felszabdálja az egyéb munkavégzésünket.

A kitűzésnél ügyelni kell arra, honnan jönnek a felek. Délelőttre általában két ülést tűzünk, egyet 8. 15-re, egyet 10. 30-ra. Délután 13. 00-tól célszerű kezdeni a közvetítést. Amennyiben nincs sok ügy, célszerű egy napra csak két ügyet tűzni, az is hihetetlen módon megterhelő. Egy-egy ülésre elengedhetetlen a 2-3 óra. Figyelni kell arra is, hogy ha több ügyet tűzünk, akkor előkészítő ülés mindenképpen legyen közöttük, mert lehetetlen fizikailag-szellemileg több közvetítői ülést végig összpontosítani. Így is, ha hármalt tűzünk egy napra, biztosan nem lesz ebédidőnk, erre számolni kell, gyors szendvicssel kell készülni.

A kitűző iratunk az alábbi:

MEGHÍVÓ

ELSŐ KÖZVETÍTŐI MEGBESZÉLÉSRE

Kedves Asszonyom! / Uram!

A bíróság a _____ felperesnek _____ alperes ellen indított Járásbíróság P.20./2014. számú ügyét alkalmasnak tartja a közvetítésre. Ezért Önt

2015. évi január 6. napján 10 óra 30 perckor

a Járásbíróság Rákóczi út 17-19. szám földszint 7-es szobában (bírósági közvetítő, telefonszám:06-76-519-519 157-es mellék) tartandó első közvetítői megbeszélésre hívja meg, ahol a bíróság ingyenes tanácsadással és információval szolgál a közvetítői eljárás lényegéről, az eljárás menetéről, céljáról, a peres/nem peres eljárással szembeni előnyeiről és a költségkedvezményekről.

A bírósági közvetítőnek telefonon is jelezheti, ha az időpont nem felel meg vagy további információra lenne szüksége.

Az első közvetítői megbeszélésen való részvételéről igazolást kap. Az igazolást bemutathatja a bíróságon.

A megbeszélést nem érinti, hogy a bíróság a meghívóval egyidejűleg tárgyalásra szóló idézést is küldött Önnek. Ha a tárgyalás előtt megállapodik a másik féllel, a tárgyaláson már kérhetik a megállapodás bírói egyezségbe foglalását és jóváhagyását.

Javasoljuk, hogy a megbeszélésen a másik féllel együtt vegyenek részt. A megbeszélés megtartásának azonban nem akadály, ha egyedül jelenik meg. Ebben az esetben a bírósági közvetítő a másik féllel írásban vagy szóban újabb időpontot egyeztet. A bírósági közvetítő ugyanis eltérő időpontban is tájékoztathatja a feleket.

A közvetítőt közvetlenül is kereshetik időpont egyeztetés céljából.

Kérjük, hogy a meghívót a megbeszélésre hozza magával.

Kecskemét, 2014. december 20. napján

Üdvözlettel:

bírósági közvetítő

A meghívókat mindig a feleknek adjuk ki, amennyiben a jogi képviselő a kérelem benyújtója akkor a jogi képviselőn kívül a félnek is küldünk meghívót, hiszen a félnek személyesen kell jelen lennie, nem képviseltetheti magát. A kiadás sima küldeményként történik, kivéve a kötelező közvetítés meghívója.

Bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII.1.) IM rendelet 75/A §-ának (5) bekezdése értelmében a bírósági közvetítő ülésjegyzéket vezet, amely tartalmazza az adott napra kitűzött bírósági közvetítői ügyek és az alapügyek ügyszámait; a közvetítői ülésjegyzék nem nyilvános.

Ez a jegyzék (adott hónapra szóló lap) nálunk a közvetítői ügyekkel együtt el van zárva a szekrénybe, minden közvetítő maga vezeti. A statisztika miatt célszerű ezen lapon magunknak vezetni, hogy hány ülés került kitűzésre, hány fél volt jelen, volt-e jogi képviselő, mi lett az eredmény, mert statisztikát kell készíteni negyedévente a koordinátoron keresztül az OBH felé és ezeknek az információknak szerepe van az összesítésben.

II.9. A felek jelenléte

A Kvtv. értelmében a felek részt vesznek az első közvetítői megbeszélésen, ahol a közvetítő tájékoztatja a feleket a képviselet lehetőségéről. A közvetítői eljárásban a felek jogi képviselővel (vagy más meghatalmazott személlyel) képviseltethetik magukat, de az első közvetítői megbeszélésen és a megállapodás megkötésekor és aláírásakor a feleknek (jogi személy fél esetében a képviseletére feljogosított személynek) személyesen jelen kell lenniük, hiszen az érdekek mentén történő tárgyalások során kialakítandó döntés meghozatalában, a megállapodás kidolgozásában és annak aláírásában - a közvetítés legfontosabb elemeit figyelembe véve - személyükben ők kompetensek. (Kvtv.

indokolás)

A gyakorlatban úgy működik, hogy amennyiben képviselővel érkeznek a felek, a másik felet megkérdezzük először arról, hogy a meghatalmazása kiterjed-e a nemperes eljárásra, illetve tisztázzuk a felekkel, hogy jelen lehet-e a képviselő a közvetítői megbeszélésen. Amennyiben nem, felkérjük, hogy várakozzon a folyosón, ügyfele hozzájárulásával akár el is mehet. Amennyiben hozzájárul jelenlétéhez, tapintatosan figyelmeztetjük a képviselőt, hogy ezen eljárásban nem a hagyományos képviselő szerepet tölti be, hanem támogató jelenlétével segítheti az ügyfelét. Sok jogi képviselő tolerálja ezt a kérést, vagy diszkréten háttérbe vonul, vagy egészen egyszerűen olyan pozitív hozzáállást tanúsít a közvetítői eljáráshoz, melyet a másik fél sem kifogásol, sőt elégedett a képviselő beavatkozásával. Aztán persze volt olyan eset is -szerencsére páros közvetítés volt-, amikor a jogi képviselő a tárgyalóteremben érezte magát és „szajkózta” az ügyfele érdekeit (mellesleg büszkén mutatta meg a közvetítői ülés elején a közvetítői igazolványát) és csak úgy tudtunk az ügyfeleknek a kommunikációban segíteni, hogy az egyik közvetítő komoly szópárbajt folytatott a jogi képviselővel, mindaddig a másik közvetítő segítségével a felek ragyogó megállapodást kötöttek.

Nem lehet és nem szabad általánosítani és kirekeszteni a képviselőket a közvetítői eljárásról, de amikor biztosítjuk a felet, hogy lehetősége lesz a megállapodást a jogi képviselőjével jogi szempontból átnézetni, akkor megnyugszik, elengedi a képviselőjét, sőt megállapodás esetén kivétel nélkül alá is írták a felek a megállapodást jogi kontroll nélkül.

Előfordul olyan gyakorlat is, ahol a jelenlévő jogi képviselőt, jogi képviselőket a közvetítő kiküldi az eljárás „megszakítás nélküli idejéről”, tekintettel arra, hogy az ott elhangzottak csak a jelenlévő félre és a közvetítőre tartozik, majd az eljárás következő szakaszában már a képviselő is jelen van.

A Bírósági Munkacsoport véleménye szerint amennyiben a peres eljárásban jogi képviselővel rendelkezik valamelyik fél, akkor is kell külön írásbeli meghatalmazás – a külön bírósági nemperes - közvetítői eljárásban, de a fél jogi képviselője ebben az esetben is csak a másik fél hozzájárulásával vehet részt a megbeszélésen, üléseken. Ha a perben a félnek nem volt jogi képviselője, de a közvetítői megbeszélésen szeretné, ha jogi képviselő is részt venne, a meghatalmazást szintén írásba kell foglalni, figyelemmel arra, hogy a megbeszéléseken jegyzőkönyv nem készül.

A nem természetes személy fél esetében például munkavállaló és munkáltató között, vagy önkormányzat és gazdálkodó szervezet, illetőleg gazdálkodó szervezetek között indult közvetítői eljárásban a félnek a képviselői jogosultságát írásban igazolni kell. Például egy gazdálkodó szervezet vonatkozásában előfordulhat, hogy lejárt a vezetői tisztségviselői megbízatás, így a tárgyaláson még képviselőként eljárhatott, a közvetítői eljárás lefolytatása iránti kérelem benyújtására is jogosult volt, de a bírósági közvetítői eljárásban már nem képviselheti a gazdálkodó szervezetet.

A gyakorlatomban nem fordult még elő, hogy magánszemély felek kizárólag a közvetítői eljárásra hatalmazzanak meg jogi képviselőt, a peres eljárásban eljáró jogi képviselővel érkeznek. Mint írtam, nem kérek írásbeli meghatalmazást, csak szóbeli nyilatkozatot,

hogyan járhat a jogi képviselő peren kívüli eljárásban is. Az is nyilvánvaló, hogy nem természetes személy fél esetében viszont kérek meghatalmazást, illetőleg a kompetenciák tisztázása körében világosan kell látni, hogy az adott képviselőnek mihez van jogosultsága, ezért is szükséges a meghatalmazás.

Talán célszerű megfontolni és a természetes személy feleket esetlegesen tájékoztatni, hogy ha azt szeretnék, hogy a jogi képviselő is írja alá a megállapodásukat, akkor a képviselői jogosultságát előttem is szabályszerűen, az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény 26.§-ának (1) bekezdésének megfelelően igazolja.

A törvény egyértelművé teszi, hogy a közvetítői eljárást a közvetítő nem indítja meg, ha a felek bármelyike az első közvetítői megbeszélésen nem jelenik meg. A feleknek kiküldött tájékoztatóban is javasoljuk, hogy a megbeszélésen a másik féllel együtt vegyenek részt. A megbeszélés megtartásának azonban nem akadály, ha egyedül jelenik meg. Ebben az esetben a bírósági közvetítő a másik féllel írásban vagy szóban újabb időpontot egyeztet. A bírósági közvetítő ugyanis eltérő időpontban is tájékoztathatja a feleket (ez még nem közvetítői ülés, csak megbeszélés, előkészítő ülés).

Ha a felek vagy a felek egyike nem jelenik meg, ez feltehetően azt jelenti, hogy a közvetítő felkérését kezdeményező döntésük meghozatalát követően a felek vagy a felek egyikének döntése megváltozott, azaz a vitás ügy rendezésére a közvetítői eljárás lefolytatását nem tekintik megfelelőnek, ezért nincs szükség arra, hogy hosszabb ideig kérdéses legyen a közvetítői eljárás megindításának időpontja. (Kvtv. Indokolás)

Amennyiben van telefonszáma a jelen nem lévő félnek, illetőleg a jelenlévő fél megadja azt, akkor megkérem a jelenlévő felet, hogy várakozzon odakinn és felhívom a jelen nem lévő felet, hogy kérése, hozzájárulása ellenére miért nem jelent meg (nem számon kérem, csupán érdeklődöm!). A válaszára függően befejezem az eljárást vagy új közvetítői ülést tűzök ki. Amennyiben nem tudom elérni a jelen nem lévő felet, akkor nyilatkozatom a jelenlévőt, hogy új ülésnapot kér-e, amennyiben igen, újra kitézzük az ügyet. Ha nem kéri, akkor befejezzük az eljárást és kivezetjük az ügyet és írunk a jelen nemlévő félnek.

A Kvtv. 32. § (3) bekezdése értelmében a felek megállapodásától függően a közvetítő a közvetítői eljárást a felek együttes jelenlétében vagy külön-külön tartott megbeszélések formájában egyaránt lefolytathatja.

(4) A közvetítő az egyik féltől kapott tájékoztatást közölheti a másik féllel annak érdekében, hogy a másik fél ennek figyelembevételével álláspontját kialakíthassa, előadhassa, kivéve, ha a tájékoztatást adó fél nyilatkozata szerint a tájékoztatás nem hozható a másik fél tudomására.

Álláspontom szerint így meglehetősen nehéz kommunikációt folytatni, de nem lehetetlen. Az ügyfelek sokszor kérdezik ennek a külön-külön lefolytatott eljárásnak a lehetőségéről, mert nem akarnak a másik féllel találkozni, beszélni, újra civakodni stb. Az tudatosítani kell bennük, hogy a nyilatkozat aláírásakor és a megállapodás aláírásakor együttesen, személyesen kell jelen lenniük. Ha ezt vállalják, akkor tulajdonképpen nincs akadály a közvetítői eljárásban való „egymásnak üzengetésnek”, de ez már a közvetítő részére nagyobb feladatot ró, hiszen vagy rögzítenie kell az üzenetet, vagy ülésről ülésre megállapodás-tervezetet kell készíteni, mint ajánlatot.

A törvény a közvetítői eljárásra vonatkozó diszpozitív szabályokat iktat be. A törvény rendelkezéseinek értelmében az első közvetítői megbeszélésen a közvetítő tájékoztatást ad a közvetítés alapelveiről, a közvetítői eljárás főbb szakaszairól, a személyét (és az eljárásba szüksége szerint bevont szakértőt) terhelő titoktartási kötelezettségről, az eljárás költségeiről stb, annak érdekében, hogy a felek a kapott ismeretek birtokában megalapozottan dönthessenek a közvetítői eljárás megindításáról. A közvetítő tájékoztathatja a feleket az ügyhöz kapcsolódó joganyagról, szakmai tényekről, ismeretekről, de a feleknek - pártatlan pozícióját veszélyeztető - tanácsot nem adhat, tekintettel a közvetítői eljárás leglényegesebb elemére, miszerint a felek közös akarata alapján a semleges pozícióban lévő közvetítő bevonásával kerül sor a vitás ügyben a vita rendezésének megoldását tartalmazó megállapodás létrehozására. Ha a felek a közvetítői megbeszélésen kapott tájékoztatást követően továbbra is fenntartják azon igényüket, hogy vitájukat a közvetítő bevonásával rendezzék, úgy elkészítik a 30. § (2) bekezdése szerinti nyilatkozatot.

Ez a nyilatkozat az alábbi:

NYILATKOZAT

Alulírottak,

Név:

.....

Lakcím:

...

az alábbiakban megjelölt személlyel, személyekkel

Név:

.....

Lakcím:

.....

az alábbiakban megjelölt tárgyban

.....

kialakult vitás ügyben - közös megegyezés alapján – közvetítői (mediációs) eljárásban részt kívánunk venni.

Tájékoztatás:

A bírósági közvetítőt (mediátort) titoktartási kötelezettség terheli minden olyan tényt és adatot illetően, amelyről a közvetítői tevékenységével összefüggésben szerzett tudomást. A bírósági közvetítő titoktartási kötelezettsége a közvetítői tevékenység megszűnése után is fennáll.

A bírósági közvetítő az egyik féltől kapott tájékoztatást közölheti a másik féllel annak érdekében, hogy a másik fél ennek figyelembevételével álláspontját kialakíthassa, előadhassa, kivéve, ha a tájékoztatást adó fél úgy nyilatkozik, hogy a tájékoztatás nem hozható a másik fél tudomására.

A közvetítői eljárás befejeződik a megállapodás aláírásának napjával, vagy azon a napon, amelyen az egyik fél közli a másik féllel és a közvetítővel, hogy a közvetítői eljárást befejezettnek tekinti, vagy azon a napon, amelyen a felek egybehangzóan kijelentik a bírósági közvetítő előtt, hogy kéri a közvetítői eljárás befejezését, vagy a felek eltérő megállapodása hiányában a nyilatkozat aláírásának napjától számított négy hónap elteltével.

A közvetítői eljárásban létrejött megállapodás nem érinti a feleknek azt a jogát, hogy a vitás ügyben igényüket bírósági vagy választott bírósági eljárás keretében érvényesítsék. Ha a felek másként nem állapodtak meg, a közvetítői eljárás befejezését követően indult bírósági eljárásban a felek nem hivatkozhatnak a másik fél által, a vita lehetséges megoldásával összefüggésben kifejtett álláspontjára, javaslataira, és a másik félnek a közvetítői eljárásban tett elismerő, joglemondó nyilatkozatára.

A közvetítői eljárás megindítása az elévülést megszakítja.

A felek megállapodhatnak a személyüket terhelő titoktartási kötelezettségről.

A bírósági közvetítői eljárás a felek számára ingyenes.

A felek jelen nyilatkozattal kéri a közvetítői eljárás lefolytatását.

A közvetítői (mediációs) eljárásra 2002. évi LV. közvetítői tevékenységről szóló törvény rendelkezései az irányadóak.

Kecskemét, 2015.

Fél olvasható neve:.....aláírása:.....

Fél olvasható neve:.....aláírása:.....

Közvetítői Nyilatkozat

Alulírott bírósági közvetítő kijelenti, hogy közvetítői eljárás lefolytatására jogosult, vele szemben összeférhetetlenség nem áll fenn. Alulírott bírósági közvetítő a közvetítői eljárás lefolytatásának jogszabályi, szakmai és személyi akadályát nem látja, ezért a felkérést elfogadja.

A bírósági közvetítő tájékoztatja a feleket, hogy őket meghatalmazás alapján nagykorú, cselekvőképes személy vagy jogi képviselő képviselheti. A feleknek, jogi személy fél esetében pedig a képviselőre feljogosított személynek az első közvetítői megbeszélésen és a megállapodás megkötésekor és aláírásakor személyesen, együttesen meg kell jelenniük, a további megbeszélésen pedig az eljárás sikeressége érdekében ajánlott a személyes megjelenésük.

A közvetítői (mediációs) eljárásra 2002. évi LV. közvetítői tevékenységről szóló törvény rendelkezései az irányadóak.

Kecskemét, 2015.

Bírósági közvetítő aláírása:

.....
Bírósági közvetítő neve

Ennek a nyilatkozatnak nagy a jelentősége, nem lehet elfelejteni, a felekkel alá kell írni. Persze van olyan, hogy a felekből egész egyszerűen dől a mondanivaló, tulajdonképpen az eljárás szakaszai sem határolhatók el, mert „párbeszéd” alakul ki közöttük azonnal -nem a beszélásokra és a sértegetésekre gondolok-, de akkor is tisztázni kell a legfontosabb eljárási szabályokat és alá kell írni a nyilatkozatot, ha a felek bele kívánnak bocsátkozni az eljárásba. Persze volt olyan eset is, hogy végre kezembe tudtam venni az irányítást és terelni a feleket a nyilatkozat felé, azt aláírták, de gyakorlatilag rövid időn belül ki is derült, hogy annyira különbözőek az álláspontjaik, hogy feleslegesnek tartják a közvetítést. Fontos ez a nyilatkozat a titoktartási kötelezettség miatt, mert a feleket ez védi egymással szemben, illetve a közvetítőt a felekkel szemben. De a legfontosabb, hogy a ezen nyilatkozat aláírásától kezdve tekintjük a közvetítői ügyet közvetítői eljárásnak, illetve a közvetítői megbeszélést közvetítői ülésnek!

II.10. Titoktartási kötelezettség

Az egyik legfontosabb előnye a közvetítői eljárásnak, hogy az eljárást, illetve az annak keretében elhangzottakat titoktartás övezi. Ez azonban csak akkor van így, ha mi magunk is helyes értelmezzük a titoktartási kötelezettség szabályait és a feleknek is megfelelő tájékoztatást adunk. A titoktartási kötelezettség sokféleképpen, sok irányból közelíthető meg a közvetítői eljárásban, nagyon sok jogszabályi, technikai, gyakorlati rendelkezés a záloga a titoktartásnak.

A Közvetítői törvény 26. §-ának (1) bekezdése akként szól, hogy a közvetítőt - ha törvény másként nem rendelkezik - titoktartási kötelezettség terheli minden olyan tényt és adatot illetően, amelyről a közvetítői tevékenységével összefüggésben szerzett tudomást.

(2) A közvetítő titoktartási kötelezettsége a közvetítői tevékenység megszűnése után is fennáll.

A törvény indokolása szerint a törvény értelmében a közvetítői eljárásban - ha törvény másként nem rendelkezik - a közvetítőt titoktartási kötelezettség terheli mind az eljárás alatt, mind pedig annak befejezését követően. A titoktartás által nyújtott biztonság teszi lehetővé, hogy olyan bizalom teli légkör alakuljon ki a közvetítői megbeszélés során, amelyben a felek őszintén feltárhatják valódi érdekeiket, szükségleteiket, felszínre

kerülhetnek az igazán fontos (addig gyakran elhallgatott vagy eltorzított) információk, vagyis hogy a felek kezdő pozíciójukból kimozdulva az integratív-érdekalapú tárgyalási formába váltsanak.

A közvetítőnek a közvetítői ülés első szakaszában, amikor a feleket tájékoztatja a mediációs folyamatról és a mediátor hatásköréről, ki kell térnie a titoktartás kérdéskörére. El kell mondania, hogy a bírósági közvetítőt (mediátort) titoktartási kötelezettség terheli minden olyan tényt és adatot illetően, amelyről a közvetítői tevékenységével összefüggésben szerzett tudomást. A bírósági közvetítő titoktartási kötelezettsége a közvetítői tevékenység megszűnése után is fennáll, valamint a bírósági peres eljárásban a felek nem hivatkozhatnak a másik fél - a vita lehetséges megoldásával összefüggésben kifejtett - álláspontjára, javaslataira, és a másik félnek a közvetítés során tett elismerő, joglemondó nyilatkozatára (bíróság honlapján szereplő kérelem nyomtatvány tartalma).

Ezen fenti tájékoztatásoknak nagyon nagy a súlya.

A Pp. 170.§-ának (1) bekezdés d) pontja értelmében a tanúvallomást megtagadhatja a jogvitával érintett ügyben lefolytatott közvetítői eljárásban eljáró közvetítő, szakértő.

A közvetítő tanúként nem hallgatható ki a bírósági eljárásban, amennyiben az érdekeltek nem mentették fel e kötelezettség alól. Ez utóbbi esetben is joga van a vallomástételt megtagadni a Kvtv. 26.§-a alapján (Nagy Márta: Mediáció 181-182. oldal).

A közvetítés a közvetítői tevékenységről szóló törvény alapján lefolytatott olyan sajátos permegelőző vagy bírósági, illetve hatósági eljárás befejezését elősegítő, egyeztető, konfliktuskezelő, vitarendező eljárás, amelynek célja -összhangban az 1. § (1) bekezdésében foglaltakkal- a vitában érdekelt felek kölcsönös megegyezése alapján a vitában nem érintett, harmadik személy (a továbbiakban: közvetítő) bevonása mellett a felek közötti vita rendezésének megoldását tartalmazó írásbeli megállapodás létrehozása. (Kvtv. 2.§-a)

A közvetítés tulajdonképpen a vita rendezésének egy alternatív megoldása. Akkor működik jól, ha a felek keresik a megoldást a problémájukra. Gyakorló közvetítők megtapasztalhatják, hogy a felek hangosan gondolkodnak, modellezik az egyes elméleteket (mi lenne ha, mi van akkor ha, ha neked ennyi, nekem mennyi...) A hangos gondolkodás, az ötletelés („brainstorming”) a legfontosabb része a közvetítésnek. A felek ekkor alakítják ki a saját és a másik fél tűrőképességének a határait, kinek még mi fér bele. A keretek kialakítása után már csak meg kell tölteni tartalommal úgy, hogy a felek mindegyike nyerjen a megállapodással.

Nem lenne célszerű, ha ezen ötletelések egyes momentumaira, kiragadott lehetőségeire hivatkozni lehetne a bíróság előtt, és tulajdonképpen a perjogi szabályok szerint sem érdemes, mert a feleknek nem azt kell bizonyítani a perbíró előtt, hogy mi történt a közvetítői eljárásban, hanem a jogvitát eldöntő körülményeket. Természetesen a felek kettejük vonatkozásában köthetnek eltérő megállapodást, azaz, hogy felhasználják az elhangzottakat, azonban erről kifejezetten meg kell állapodniuk.

Létezik a közvetítés során olyan álláspont is, hogy az elhangzottak vonatkozásában a feleket csak arról tájékoztatja a közvetítő, hogy bizalmasan kezeljék az információkat, amennyiben az elhangzottak vonatkozásában titoktartást szeretnének a kettejük vonatkozásában, ezt külön megállapodásban kell rögzíteniük.

Bármelyik utat is követjük (titoktartás vonatkozik a felekre vagy csak bizalmas információ kezelés), a feleknek egyértelmű és világos tájékoztatást kell adni, ezáltal a félreértések elkerülhetőek.

A közvetítői tevékenységről szóló törvény egyértelművé teszi, hogy a közvetítő a külön megbeszélésen tudomására jutott információt közölheti a másik féllel, hogy a másik fél ennek figyelembe vételével álláspontját kialakíthassa, előadhassa, kivéve, ha a tájékoztatást adó fél nyilatkozata szerint a tájékoztatás nem hozható a másik fél tudomására.

Ennek jelentősége pedig a külön megbeszélésekben rejlik. Technika jellegű megoldás, ha a közvetítő különtárgyalást kezdeményez (caucus). Különtárgyalást akkor érdemes javasolni, ha a közvetítői ülés során felmerül bennünk, hogy a valamelyik fél által mondottak mögött rejtett tartalmak, ki nem mondott érdekek, fenntartások vannak. Ezeket a különtárgyalásokon elhangzottakat nem közölheti a közvetítő sem a másik féllel, az eljárás későbbi szakaszában nem hivatkozhat rá a közvetítő sem, kivéve ha kifejezett kérésre egyértelmű felhatalmazást ad a közlő fél.

A titoktartást segíti elő a Bűsz. 75.§-ának (4) bekezdése, amikor a közvetítőre telepíti az iratok őrzésének a kötelezettségét, de már a közvetítői helyiség kialakításakor is az egyik legfontosabb feltétel a zárható szekrény. A közvetítőn kívül az iratok tartalmáról senki nem adhat felvilágosítást (másik közvetítő sem), senki nem készíthet másolatot csak az eljáró közvetítő a feleknek. Amennyiben megállapodás születik, azt kizárólag a felek vihetik vissza a perbe, a közvetítő nem küldhet meg bíróságnak megállapodást még a felek kérésére sem. Ilyenkor azt szoktam javasolni, -amennyiben a bíróság tudomására akarják hozni a megállapodást- ügyfélfogadási időben leadhatják azonnal a megállapodást a kezelőirodán, ügyfélfogadási időn kívül az előtérben található szekrénybe dobják vagy vigyék magukkal a tárgyalásra. Nem kell a feleknek a bíróság tudomására hozni feltétlenül a megállapodást. Egyrészt tartalmazhat olyat is, amelyet nem szeretnének megosztani a bírósággal, vagy egyszerűen a magánjogi megállapodásukat aláírták, elfogadják, kötelezik magukat az annak megfelelő magatartásra és már nem számolnak a perrel a továbbiakban, esetleg a felperes eláll a keresetétől, közösen kérik megszüntetni azt. Ilyenkor ki sem derül a perbíró számára, hogy a felek közvetítői eljáráson vettek részt, illetve ezen rendezték a jogvitájukat.

A titkosság fontos része, hogy önmagában az eljárás is titkos legyen-e. Jelenleg a lajstromon keresztül -akinek hozzáférése van- láthatja a folyamatban lévő eljárásokat, a felek neveit, a per számát. A folyosón elhaladva a bíró megismeri a közvetítői szoba előtt várakozó peres feleket. Az vitán felül áll, hogy a felek megállapodását nem ismerteti meg senki, illetve arról sem kell tudnia senkinek, hogy sikerült-e egyáltalán megállapodást kötniük a feleknek. De kell-e ennél jobban titkosítani az eljárást?

Szükséges-e, hogy bekorlátozzuk az eljárást ennél jobban? A felek igénye sem terjed ki arra, hogy titokban maradjon, hogy bírósági közvetítőhöz fordulnak, nemegyszer maguk hozzák a perbíró tudomására, hogy a közvetítőhöz is járnak vagy esetleg már voltak. Ugyanis a felek nem választják el élesen a peres utat a közvetítéstől. Mindkettő esetben a bíróságra jönnek, csak más várakozással. Arra kell törekedni, hogy maximálisan megvalósuljon, hogy a közvetítői ülésen elhangzottak, hogy született-e megállapodás, legfőképpen milyen tartalmú megállapodás született, teljes titoktartás övezze.

A per és a közvetítés teljes elválasztása -értem ez alatt, hogy a közvetítő nem érintkezhet a bíróval- sajnos problémát is okoz, főleg a kötelező közvetítésnél, de az önkéntes közvetítéseknél is fordult elő mulasztás a felek részéről. Amikor a kötelező közvetítésnél megjelennek a felek, meghallgatják a közvetítő tájékoztatását, kiadjuk az igazolást annak érdekében, hogy be tudják mutatni a perbírónak, hogy a kötelezettségüknek eleget tettek. Annak ellenére, hogy elmondjuk nyomatékosan, hogy az igazolást el kell juttatni a bírónak a perbe, nagyon ritka, hogy meg is teszik a felek. Számtalan alkalommal érdeklődik a bíró, hogy megjelentek-e a felek (nem azt kérdezik, hogy eredményes volt-e a közvetítés!), mert eltelt a felfüggesztés ideje és kissé tanácstalanok, hogy hogyan tűzzenek tárgyalást, mennyi időt hagyjanak rá. Sajnálatosan vagy leleménnyel már azt szoktuk a közvetítőtársaimmal csinálni, hogy az igazolást borítékban perszámmal együtt adjuk ki és kikísérjük őket a ládához, amibe bedobják, mert akkor így biztosan megkapja a bíró. De ez előfordult úgy is, hogy nem kötelező közvetítésben elmulasztották tájékoztatás ellenére a perbe „visszavinni” a gyermektartásról szóló megállapodást, hónapokkal később értetlenül álltak a felek, hogy miért nem vonja a munkáltató a gyermektartásdíjat. Célszerű lenne a közvetítés és a per elválasztását a kötelező közvetítésnél áttörni akként, hogy a felek megjelenéséről, meg nem jelenéséről szóló igazolást a közvetítő megküldhesse a bírónak.

II.11. Gyermekek jelenléte a közvetítői eljárásban

A gyermek jelenléte kapcsán el kell különíteni, amikor a gyermek eljön a szüleivel, édesanyjával vagy édesapjával, felvilágosítást kér, tájékoztatást kér, esetleg a teljes egyetértésben lévő szülők a közvetítői eljárásában hozzák el a gyermeket, azzal, hogy amíg beszélgetünk, a megállapodást írásba foglaljuk, elrajzolgat, elnézegeti a könyvét. Nem szabad. A gyermek akkor is hall, a gyermek akkor is lát, érez, ha a szülő, felnőtt azt hiszi, mással foglalkozik. Ilyen módon nem szabad belemenni a közvetítői eljárásba. (Halkan mondom, a bíróság épületében sem szabadna lenni a 14 éven aluliaknak, de mindig van kivétel.) Tettem nem egyszer, hogy megkértem a gyermekes szülőket, hogy ne a gyermek füle hallatára egyeztessünk a válásuk kérdéseiről, hanem jöjjenek vissza egy másik időpontban a gyermek nélkül. Kivétel nélkül megértették, vissza is jöttek máskor.

A másik kérdéskör, lehet-e, szabad-e közvetítői eljárásban meghallgatni a gyermeket?

A MIA rendezésében megvalósuló instruktor képzésen egy gyakorlati példa kapcsán merült fel a téma, rendkívül jó tapasztalatokról számoltak be a közvetítőtársaim, az alábbiakban az ott lejegyzetelt hasznos információkat tapasztalatokat foglalom össze kiegészítve az anyagi jogi szabályokkal.

A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (továbbiakban: R) és a Polgári perrendtartás alapján elmondhatjuk, hogy a 12 éven aluli gyermeket a közvetítői eljárásban nem lehet meghallgatni. A 12-től 14 éves gyermek esetén a szakértői vélemény beszerzését követően mérlegelni lehet a meghallgatást, a R. 30/B §-ának (6) bekezdésében akként fogalmaz, hogy a közvetítő annak érdekében, hogy a gyermek az őt érintő döntések előkészítése során véleményét nyilváníthasson

a) a korlátozottan cselekvőképes gyermeket kérelmére,

b) az ítélőképessége birtokában lévő cselekvőképtelen gyermeket a felek kérelmére vagy a gyámhivatal javaslatára bevonhatja a közvetítői eljárásba, feltéve, hogy ez a gyermek számára nem jelent túl nagy megterhelést, valamint érzelmi fejlődését a felek által elmondottak, illetve a felek magatartása várhatóan nem veszélyezteti.

A 14 éven felüli gyermeket meg lehet hallgatni, míg a 16 éven felüli gyermeket kifejezetten célszerű a szülői felügyeleti jog iránti perekben.

Általánosságban elmondható, hogy a gyermek meghallgatása nem egyszerűen tanú meghallgatás. Ismerni kell a gyermekek fejlődéslélektanát, gondolkodásának szakaszait. Lehet, hogy amit ma elmond nekünk, azt már másnap máshogy látja. Ez nem az ő határozatlanságát, más általi befolyásoltságát tükrözi, hanem életkori sajátossága, hogy változik a véleménye elég gyakran.. Mindenképpen ügyelni kell arra, hogy elkerüljük a gyermek érzelmi túlterheltségét és ne helyezzük rá a felelősséget a döntésnél. Direkt módon sohase kérdezzünk. Tegyük fel olyan kérdéseket, amelyekből megállapítható, hol érzi magát jobban, hol családiásabb számára a légkör, stb. Amennyiben rajzol a gyermek, kérjük meg, hogy üzenjen a szüleinek a rajzzal. A képzésen az is elhangzott a rajz készítésével kapcsolatban, hogy meghaladja a kompetenciánkat a kép szakmai elemzése, de nem is szabad nekünk értelmezni. Meg kell mutatni a szülőknek a közvetítői ülésen. Azonnal „leveszik” a szülők a nekik szánt információt, „az Önnek mit mond a kép” kérdéssel mindenki számára világossá válik a rajz tartalma.

A gyermek meghallgatásához mindig kell a szülők engedélye. A szülőket arról is tájékoztatni kell, hogy mikor és milyen időtartamban hallgatná meg a közvetítő a gyermeket. A szülőket kérni kell arra, hogy a gyermek meghallgatását követően otthon se tegyenek fel a gyerekeknek kérdéseket a meghallgatással kapcsolatosan. A gyermek meghallgatásakor a szülők ne legyenek jelen, ők kinn várakozzanak! Nagy tapasztalattal bíró közvetítő társunk felhívta a figyelmet arra is, hogy ilyenkor célszerű az ajtótól távolabbra helyezni a székeket, mert a szülők előszeretettel hallgatóznak. A meghallgatás kezdetekor tisztázni kell a gyermekkel, hogy miért van itt, tudja-e, illetve azt is meg kell kérdezni tőle, hogy az elhangzottakat elmondhatja-e a közvetítő a szülőknek. Amennyiben a gyermek nem szeretné, biztosítani kell, hogy a szülők semmilyen formában nem fogják megismerni a beszélgetés tartalmát vagy nem fogják látni a rajzát.

Amennyiben megengedi a gyermek, hogy elmondja a közvetítő a szüleinek a beszélgetés tartalmát, akkor a meghallgatás végén tisztázni kell, hogy mit mond majd a közvetítő, tehát amit lejegyzeteltünk, olvassuk vissza a gyermeknek. Célszerű néha a gyermeket megkérdezni a meghallgatás során, hogy akarja-e még folytatni, és fel kell hatalmazni a gyermeket, hogy következmények nélkül bármikor elmehet. A gyermek meghallgatása soha ne tartson tovább egy-másfél óránál.

Ha a gyermek nem engedi, hogy a közvetítő elmondja a beszélgetés tartalmát, akkor meg kell kérdezni a szülőket, hogy miért nem engedi a gyermek, vajon tudnak-e erre válaszolni?

II.12. Megállapodás megszövegezése

Miután megszületett a megállapodás a közvetítő írja azt le és nem vesz igénybe hozzá leírói személyzetet legyen az bármilyen hosszú is. A felek adatait ekkor az okmányok elkérésével rögzíti. Célszerű kinyomtatni és átadni a feleknek ellenőrzés végett, helyesek-e az adatok, megfelel-e így a tartalom. Amennyiben javítani kell, az irat megsemmisítésére fokozottan kell ügyelni, nehogy az általános szemét közé keveredjen a rossz példány, illetve nehogy a rossz példány kerüljön aláírásra. Az a legegyszerűbb, rögtön iratmegsemmisítőbe tenni, amennyiben nincs, a felek előtt ezt összetépjük és elmondjuk, hogy miért tettük. A végleges példányt mindenkinek alá kell írni, még a közvetítőnek is, és le kell pecsételni. Nyomtatni kell belőle a feleknek, eggyel több példány annak a félnek, aki be kívánja nyújtani a bíróságra, egynek pedig az aktában kell maradnia. Felesleges példány nem maradhat az aktában sem.

II.13. Kötelező közvetítés

A kötelező közvetítés egy kicsit más az önkéntes közvetítéshez képest eljárási rendben és gyakorlatban is.

A bíró az alábbi végzéssel kötelezi a feleket a közvetítésre:

V É G Z É S:

A bíróság elrendeli a kötelező közvetítést és a per tárgyalását felfüggeszti.

A bíróság kötelezi a feleket, hogy a végzés kihirdetésétől számított 15 napon belül közösen együttműködve forduljanak közvetítőhöz és vegyenek részt az első közvetítői megbeszélésen.

A felek az alábbi lehetőségek közül választhatnak:

- a) Bírósági közvetítés lefolytatása iránti kérelmet terjeszthetnek elő a bíróságon. **A bírósági közvetítés illetékmentes eljárás, a bírósági közvetítőnek nem kell díjat fizetni.**
- b) A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium által vezetett névjegyzékben található olyan külső, nem bírósági közvetítőhöz is fordulhatnak felkéréssel, aki alávetési nyilatkozatot tett. Ebben az esetben az első megbeszélés díja legfeljebb 1×4.000,-Ft, és a megjelent felek számának szorzata. A további közvetítői ülésekre óradíj állapítható meg, amely nem haladja meg a 4.000,-Ft és a felek számának szorzatát óránként.
- c) Amennyiben a felek alávetési nyilatkozatot nem tett külső nem bírósági közvetítőhöz fordulnak felkéréssel, a KIM által vezetett névjegyzékből a közvetítői eljárás díja szabad megegyezés tárgya. A nem bírósági közvetítő igényt tarthat a felmerült költségeinek a megtérítésére, a nem bíróság közvetítő díját és költségét a feleknek kell megfizetnie.

A kérelemhez vagy felkéréshez csatolják a jelen kötelező végzés másolatát.

A kérelemben tüntessék fel a telefonos és e-mail elérhetőségüket. Amennyiben a fél önhibájából mulasztja el a bírósági közvetítői eljárás iránti kérelem benyújtását, közvetítő felkérését, vagy a részvételt az első közvetítői megbeszélésen a bíróság a mulasztó felet akár pénzbírsággal is sújthatja, illetve kötelezheti az ellenfél közvetítői eljárásban felmerült költségének a megtérítésére.

A bíróság tájékoztatja a peres feleket, hogy a közvetítői eljárásban történő megállapodásuk bírósághoz történő benyújtása esetén a megállapodásnak a peres eljárás tárgyát képező részét a bíróság végzéssel jóváhagyja. Ebben az esetben a peres feleket az illetékből illetékkedvezmény illeti meg, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 58. §-ában foglaltak alapján.

Megállapodás hiányában a felfüggesztett tárgyalást folytatja, ha:

- a) Bármely fél igazolja, hogy a közvetítői eljárás befejeződött, a közvetítői tevékenységről szóló 2002. évi LV. törvény 35. § (1) bekezdése alapján.
- b) Bármely fél igazolja, hogy az első közvetítői megbeszélésen részt vett, de az eljárás nem indult meg, vagy
- c) A közvetítői eljárás igénybevételére kötelező határozat közlésétől számított 2 hónap eltelt anélkül, hogy a felek az a) vagy b) pontban megjelölt igazolás valamelyikét csatolták volna.

A végzés ellen fellebbezésnek nincs helye.

A szabályozás szerint a feleknek a jegyzőkönyv kihirdetésétől (láttam olyan végzést is, hogy a kézhezvételtől) számított 15 napja van arra, hogy jelentkezzenek a közvetítőnél. Sajnos gyakran fordul elő, hogy a felek a két hónapos határidő lejárta előtt jelentkeznek a közvetítőnél. A kialakult gyakorlat szerint ezeket az ügyeket is megpróbáltuk kitűzni, illetve a feleknek lehetőséget biztosítunk a megjelenésre elkerülvén a perbeli szankciókat. Itt nagy jelentősége van a telefonos elérhetőségeknek.

A 2015. március 17. napján megjelent Bírói Közvetítői Hírlevél tartalmazza a Bírói Közvetítés Munkacsoport által 2015. január 15. napján tárgyalt, a Győri Törvényszék polgári kollégiumvezetője által a bírósági közvetítést érintő, a gyakorlatban jelentkező problémát, hogy kötve van-e a bírósági közvetítést elrendelő végzéshez, vagy mint pervezető végzést, maga is megváltoztathatja például, mert ideiglenes intézkedés iránti kérelem kerül benyújtásra. Ez az állásfoglalás nagyon sok kérdésre ad választ, ezért szó szerint idézem:

„A Pp. 152. § (3) bekezdése alapján, ha a bíróság kötelező közvetítői eljárás igénybevételére kötelezi a feleket, ezzel egyidejűleg a per tárgyalását felfüggeszti. A végzésben a közvetítői tevékenységről szóló 2002. évi LV. törvény 38/C. §-a alapján a bíróság arra kötelezi a feleket, hogy vitájuk – részben vagy egészben – megállapodással történő lezárása céljából legalább egy közvetítővel együttműködjenek; ezen együttműködési kötelezettségük keretében a felek kötelesek

- a) közösen közvetítőhöz fordulni (felkérés vagy kérelem) és
- b) az első közvetítői megbeszélésen részt venni.

A közvetítői eljárás igénybevételére kötelezés a bíróság számára nem kötelező, hanem csak lehetőség. Így olyan ügyekben, ahol pl. elfogadható indokkal tiltakozik a fél, korábbi sikertelen közvetítés történt vagy súlyos bántalmazás, nem célravezető az elrendelése. A törvény 38/E. § (1) bekezdése alapján a felek a közvetítői eljárást felkéréssel, kérelemmel vagy jogszabályban meghatározott módon a kötelezést tartalmazó határozat közlését követő 15 napon belül kötelesek közösen kezdeményezni. Ha e kötelezettségüket a felek teljesítik, a Pp. 152. § (4) bekezdése alapján a kötelező közvetítői eljárás megindítása érdekében felfüggesztett tárgyalást folytatni kell, ha

- a) bármelyik fél igazolja, hogy a közvetítői eljárás befejeződött,
- b) bármelyik fél igazolja, hogy az első közvetítői megbeszélésen részt vett, de a közvetítői eljárás nem indult meg, vagy
- c) a közvetítői eljárás igénybevételére kötelező határozat közlésétől számított 2 hónap telt el anélkül, hogy a felek az a) és b) pontban megjelölt valamennyi igazolást becsatolták volna.

Az (5) bekezdés szerint, ha a közvetítői eljárás igénybevételére kötelező bírósági határozat közlésétől számított 2 hónapon belül a megindított közvetítői eljárás várhatóan nem fejezhető be, és a felek ennek tényét legkésőbb a határidő lejárta előtt 8 nappal a bíróságnak közösen bejelentik, a tárgyalás mindaddig nem folytatható, amíg a közvetítői eljárás be nem fejeződik. A feleknek bejelentésükkel egyidejűleg hitelt érdemlő módon igazolniuk kell, hogy a közvetítői eljárás folyamatban van.

A Pp. 155. § (2) bekezdése alapján a felfüggesztés tartalma alatt tett minden bírói rendelkezés, úgyszintén a felek által teljesített minden perbeli cselekmény hatálytalan, kivéve a felfüggesztéssel, illetve az annak megszüntetésével kapcsolatos bírói rendelkezéseket és perbeli cselekményeket. A (3) bekezdés alapján a felfüggesztést elrendelő bírósági határozat ellen – a közvetítői eljárásra kötelező és a tárgyalást felfüggesztő határozat kivételével – külön fellebbezésnek van helye; a bíróság az ilyen határozatot maga is megváltoztathatja.

A fenti rendelkezések alapján, ha a bíróság kötelezi a feleket, hogy kölcsönösen együttműködve forduljanak közvetítőhöz és vegyenek részt az első közvetítói megbeszélésen, ahol meghallgatják a közvetítő tájékoztatását, ezt a kötelezettségüket a feleknek a határozat közlését követő 15 napon belül kell teljesíteni. Ez idő alatt az eljárás felfüggesztésének megszüntetése, ideiglenes intézkedés elrendelésére nincs lehetőség. Ha a 15 napos határidő eredménytelenül telt el, és azzal a tájékoztatással, hogy a felek nem tudnak együttműködni, ezért nem fordulhattak közvetítőhöz, nem kívánnak részt venni közvetítói megbeszélésen, nem akarják a közvetítói eljárást, lehetőség van arra, hogy a bíró döntsön az eljárás felfüggesztésének megszüntetéséről, és az eljárás folytatásával soron kívül járjon el az ideiglenes intézkedés kérelem elintézésében.

A Pp. 152. § (4) bekezdése az eljárás elhúzódásának megakadályozására írja elő kötelezően a felfüggesztett eljárás folytatásával kapcsolatos kötelezettségeket, de nem zárja ki, hogy a felfüggesztéstől számított 2 hónap eltelte előtt a felek részére biztosított 15 napos határidő eredménytelen elteltét követően a Pp. 155. § (3) bekezdésének alkalmazásával döntsön a bíróság az eljárás felfüggesztésének a megszüntetéséről. A 2 hónapos határidőt azért nem kell kivárni ebben az esetben, mert az ún. „kötelező közvetítés” nem eredményezi automatikusan a közvetítói eljárás lefolytatását, a békés megállapodáshoz vezető út első lépéséhez alkalmazható csak a kényszer, a felek szabad döntése marad, hogy a közvetítő által adott részletes tájékoztatást követően döntsenek, kívánják-e a vitájukat közvetítói eljárásban rendezni, az eljárás lefolytatásához szükséges nyilatkozatukat önként megadják. Ha 15 nap alatt nem keresnek fel közvetítőt, nem indulhat meg a közvetítói eljárás.”

Ebből a közvetítő számára tulajdonképpen az is irányadó, hogy ha a kötelezéstől számított 15 napon belül nem jelentkeznek a közvetítőnél, nem feltétlenül biztos, hogy a jelentős késéssel jelentkezők esetében a két hónapos felfüggesztésen belül le kell folytatni a közvetítói megbeszélést. Felveti azt a kérdést is a fenti iránymutatás, hogy hogyan szerezhet tudomást a bíró, hogy jelentkeztek-e a felek közvetítőnél, mert egyrészt a az eljárási rend szerint a bírósági közvetítő és a bíró kapcsolatot nem tarthat fenn az ügy kapcsán, másrészt lehet, hogy nem is bírósági közvetítőhöz fordulnak.

Ugyanakkor milyen szankcióval illesse a bíró a 15 napon túl jelentkező kérelmezőket?

Nem a közvetítő küldi meg az igazolást a bírónak, hanem a felek részére a közvetítő által kiadott igazolást a feleknek kell a bíró elé vinni. Az igazolás szövegezése eltérő, mert a felek kötelezettsége a Kvtv. 38/C szakasza alapján csak a jelentkezésre és a közvetítói megbeszélésen való részvételre terjed ki! Ilyenkor, ha eljöttek és meghallgatták a közvetítőt, kiadjuk az igazolást erről. Azonban ha a felek úgy döntenek, hogy közvetítói eljárásban is részt kívánnak venni, ezt jelezni kell az igazolásban a Pp. 152.§-ának (5) bekezdésében foglalt rendelkezéseknek megfelelően. A két -féle mintát az alábbiakban szemléltetem:

Fontos, hogy a kezelő iroda részére mindenképpen jelezzük, hogy a közvetítés kötelező, mert a statisztikánál szerepe van.

Kötelező közvetítésnél másik nagyon fontos problémára mutatott rá a Bírószági Közvetítés Munkacsoport a Debreceni Törvényszék Mediációs Szakmai csoportja kérdése kapcsán.

Amennyiben házassági bontóperben a szülői felügyeleti jog gyakorlása/gyermekelhelyezés iránt előterjesztett külön kereseti kérelem esetén az alábbiak szerint rendelhető el a kötelező közvetítés a szülői felügyeleti jog gyakorlása/gyermekelhelyezés körében :

A Ptk. 4:172. §-a rendelkezik a közvetítésről a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése iránti perben. Az új szabály bevezetése megteremtette a közvetítői eljárás kötelező elrendelésének lehetőségét a szülői felügyelet rendezésével összefüggő és a gyermek különélő szülőjével való kapcsolattartási viták során, ha az elrendelés a gyermek érdekében áll. A Ptké. 37. §-a közvetítői eljárás kötelező igénybevételének elrendelésére vonatkozóan a Ptk. hatálybalépésekor folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni rendeli a Ptk. 4:172. §-át.

A fenti szabályozás egyértelművé teszi, hogy a szülőknek a közös kiskorú gyermekük érdekében együtt kell működniük és a szülői felügyelet rendezését, a különélő szülővel való kapcsolattartást elsősorban a szülők megállapodásával kell rendezni. A szülői együttműködés fejlesztéséhez és a megállapodás létrehozásához biztosít lehetőséget a jogszabály a közvetítői eljárás igénybevételével akár a felek kérelmére, akár a bíróság által elrendelt kötelező jelleggel. A jogszabály által biztosított lehetőségtől keresethalmaz esetén sem lehet elzárni a feleket.

A Pp. 149. § (1) bekezdése alapján a bíróság, ha az ügy eldöntése érdekében célszerűnek látja, elrendelheti, hogy a perben érvényesített egyes követelések vagy a megosztható követelések egyes részei, valamint általában a perben eldöntendő egyes vitás kérdések elkülönítve kerüljenek tárgyalásra. Így házassági bontóperben a Pp. hivatkozott szabálya alapján végzéssel a bíró elrendelheti, hogy a szülői felügyeleti jog gyakorlása/gyermek elhelyezés iránti kereseti kérelem elkülönítve kerüljön tárgyalásra. Az elkülönítés következtében lehetővé válik a Ptk. 4:172. §-ának az alkalmazásával a gyermek érdekében indokolt esetben kötelezze a bíróság a szülőket a szülői felügyelet megfelelő gyakorlása és az ehhez szükséges együttműködésük biztosítása érdekében - ideértve a különélő szülő és a gyermek közötti kapcsolattartást -, hogy közvetítői eljárást vegyenek igénybe.

Kialakult gyakorlat, hogy azon a Járásbíróságon, ahol dolgozom, nem különítik el a bírák a végzéssel a szülői felügyeleti jog/gyermekelhelyezés kapcsán a kereseti kérelmet, bátorodom megjegyezni, hogy nem is érdemes, mert ha a felek részt vesznek a közvetítői eljárásban, éppen a szülői felügyeleti jog/gyermekelhelyezés a közös bontó sarokköve, tehát, ha ebben megegyezés születik, felesleges belemenni a feltárásos bontásba, mert az tovább ront a helyzeten, akár a felek perbeli magatartása miatt meghiúsulhat a közvetítői eljárás is.